نگاه

حسابرسان و توسعه فرهنگ سازمانی

محمد باقرپورولاشائی*

● شورای عالی اداری در صدوهشتادودومین جلسه مورخ ۱۳۹۷/۵/۳۰ بنا بر پیشنهاد سازمان اداری و استخدامی کشور، به استناد بندهای ۸ و ۱۱ ماده (۱۱۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و در اجرای بندهای ۱، ۲۰، ۲۱ و ۲۶ سیاست‌های کلی نظام اداری ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری، حفظ حقوق مردم مندرج در فصل سوم (مواد ۲۵، ۲۶، ۲۷ و ۲۸) و ماده ۹۰ قانون مدیریت خدمات کشوری و عملیاتی‌کردن نقشه راه اصلاح نظام اداری (موضوع تصویب‌نامه شماره ۲۰۶/۹۳/۵۶۰ تاریخ ۱۳۹۲/۱/۲۰ شورای عالی اداری)، «نظام‌نامه مدیریت توسعه فرهنگ سازمانی» در دستگاه‌های اجرائی (تمامی وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی، نهادهای عمومی غیردولتی، استانداری‌ها و سایر دستگاه‌هایی که به‌نحوی از بودجه عمومی استفاده می‌کنند) را تصویب کرد (مصوبه شماره ۳۰۲۵۵۰ مورخ ۱۳۹۷/۶/۱۴ شورای عالی اداری).

هدف اصلی نظام‌نامه مذکور اجرا و نهادینه‌سازی فرهنگ سازمانی مطلوب در دستگاه‌های اجرائی بوده؛ امری که می‌تواند باعث حفظ و تأمین حقوق مردم در دستگاه‌های مذکور و افزایش کارایی و اثربخشی عملیاتی آنها نیز بشود. در این نظام‌نامه عوامل فرهنگی به دو دسته کلی شامل عوامل محتوایی و عوامل ظاهری و نمادها تقسیم شده است. عوامل محتوایی شامل اقداماتی (فرایندی، اجرائی، ساختاری و نیروی انسانی) بوده که اجرای صحیح و دقیق آنها باعث نهادینه‌سازی فرهنگ سازمانی مطلوب می‌شود. از طرف دیگر عوامل ظاهری و نمادها معطوف به اقداماتی (فرایندی، اجرائی، ساختاری و نیروی انسانی) است که اجرای صحیح و دقیق آنها تعیین‌کننده نهادینه‌سازی نمادهای ظاهری فرهنگ سازمانی مطلوب در نظام اداری و مدیریتی بخش دولتی و دستگاه‌های اجرائی می‌شود.

متغیرهای مرتبط با عوامل محتوایی در قالب معیارهای عمومی (رفتارهای فردی و سازمانی) بیان و از تمامی دستگاه‌های مشمول خواسته‌شده که ضمن اهتمام جدی به عملیاتی‌کردن، سازوکار لازم برای نهادینه‌سازی آنها را فراهم کنند. اقدامات درخواستی در این زمینه عمدتا مرتبط با فرایند منابع انسانی (شامل جذب، آموزش، ارزیابی عملکرد، ارتقا و...) است. جهت اجرا و نهادینه‌سازی عوامل ظاهری و نمادهای فرهنگی عمده اقدامات درخواستی شامل تعیین استانداردهای رفتاری، گفتاری و ظاهری برای تمامی مشاغل به‌ویژه مشاغلی که ارتباط مستقیم با مراجعه‌کننده و شهروندان دارند، تعیین استانداردهای تمامی فعالیت‌های اداری و پشتیبانی در جهت ایجاد و تقویت انضباط اداری و مالی، تهیه و تنظیم دستورالعمل‌های اجرائی مربوط به قوانین و مقررات مرتبط با نظم بخشی اداری و مالی نظیر رعایت موازین اخلاقی و استانداردهای ظاهری است. طبق تبصره ۲ ماده ۱۰ نظام نامه فوق‌الذکر سازمان اداری و استخدامی کشور می‌تواند حسب مورد از ظرفیت‌های موجود در تشکل‌های حرفه‌ای و سازمان‌های عمومی غیردولتی در نهادینه‌سازی فرهنگ سازمانی در دستگاه‌های اجرائی استفاده کند.

از دیدگاه حرفه‌ای آنچه در نظام‌نامه مطرح شده تقویت سیستم کنترل داخلی (جزء محیط کنترلی) دستگاه‌های اجرائی بوده که در رهنمودها و دستورالعمل‌های مختلف (ازجمله کوزو ۲۰۱۳ و دستورالعمل کنترل داخلی سازمان بورس) در بخش خصوصی مورد تأکید قرار گرفته و مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران (به‌عنوان یک تشکل حرفه‌ای) تجربه و تخصص زیادی در طراحی، استقرار، به‌کارگیری و نظارت بر آن دارند. به‌طورخاص، در این زمینه مؤسسات حسابرسی می‌توانند (در قالب حسابرسی فرهنگ سازمانی) این اطمینان را برای مدیریت ارشد سازمان ایجاد کرده که فرهنگ سازمانی مدنظر آنان به نحو مطلوب طراحی، اجرا و نهادینه شده است. براساس‌این به متولیان نظام‌نامه فوق‌الذکر به‌ویژه سازمان اداری و استخدامی کشور پیشنهاد می‌شود جهت تحقق هرچه بیشتر و بهتر اهداف مدنظر از ظرفیت، توانایی‌ها و تخصص‌های موجود در مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران استفاده کند. همچنین، به جامعه حسابداران رسمی ایران پیشنهاد می‌شود زمینه حضور و فعالیت حداکثری اعضای خود را در اجرا و نهادینه‌سازی فرهنگ سازمانی در دستگاه‌های اجرائی فراهم کند. این موضوع می‌تواند از طرق مختلف به‌ویژه مذاکره و انعقاد قرارداد همکاری مشترک با سازمان اداری و استخدامی کشور صورت پذیرد. امید است با همکاری و تشریک مساعی دو نهاد مذکور گامی اساسی در جهت بهبود و توسعه فرهنگ سازمانی در دستگاه‌های اجرائی برداشته شده است؛ امری که در نهایت می‌تواند کارایی و اثربخشی آنها را افزایش دهد.

*عضو هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد

تأثیر نوسانات نرخ ارز بر سند دخل‌وخرج دولت بررسی شد

درآمدهای دولت از افزایش نرخ ارز

محمدتقی فیاضی . کارشناس اقتصادی

نرخ ارز در بودجه ۹۷ حدود سه‌هزارو ۸۰۰ تومان در نظر گرفته شده بود و امسال با جهش یکباره نرخ ارز، هر دلار در بازار آزاد ۱۷ هزار تومان نیز قیمت‌گذاری شده و از طرفی قیمت هر بشکه نفت پیش‌بینی‌شده از ۵۵ دلار به حدود ۸۰ دلار رسیده است. مجموع این تغییرات معادلات بودجه امسال را برهم ریخته و در کنار تمامی بحران‌های شکل‌گرفته در بازار کالا و خدمات، برای دولت مازاد منابع به همراه داشته است. محمدتقی فیاضی، کارشناس اقتصادی در دو سناریو میزان مازاد منابع بودجه امسال را برآورد کرده است. چنانچه ارز موردنیاز برای کالاهای اساسی و ضروری حداکثر ۱۸ میلیارد دلار باشد، ۱۸ میلیارد دلار با نرخ ۴۲ هزار ریال و مابقی با نرخ صدهزارریالی محاسبه خواهد شد، در این صورت در سناریوی اول مجموع منابع از محل صادرات نفت خام و میعانات سهم دولت ۱۵۹ هزار میلیارد تومان و در سناریوی دوم سهم دولت ۱۲۵ هزار میلیارد تومان خواهد شد. او معتقد است، چنانچه دولت نخواهد مازاد منابع را به حساب ذخیره ارزی واریز کند، باید لایحه متمم بودجه را به مجلس تقدیم کند. در ادامه متن کامل تحلیل محمدتقی فیاضی از تأثیر نوسانات ارز بر بودجه امسال و سال آینده را می‌خوانید.

تغییرات بودجه دولت با جهش بهای دلار و نفت

بودجه کل کشور متشکل از دو جزء اساسی است: بودجه عمومی دولت و بودجه شرکت‌های دولتی. بودجه عمومی دولت خود دارای دو جزء منابع و مصارف عمومی و درآمدهای اختصاصی دستگاه‌هاست. معمولا یک‌سوم بودجه کل کشور بودجه عمومی دولت و دوسوم دیگر بودجه شرکت‌های دولتی است. در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ منابع عمومی دولت ۳۸۶ هزار میلیارد تومان، درآمدهای اختصاصی دستگاه‌ها ۵۷ هزار میلیارد تومان و بودجه شرکت‌های دولتی (شامل بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت) ۸۳۹ هزار میلیارد تومان تعیین شده است. در منابع عمومی دولت ۱۰۱ هزار میلیارد تومان مربوط به سهم دولت از فروش نفت‌خام و میعانات گازی است. بنابراین این بخش از منابع عمومی دولت به‌طور مستقیم تحت‌تأثیر نوسانات ارز قرار می‌گیرد. حدود ۶۵ درصد بودجه شرکت‌های دولتی مربوط به شرکت‌های حوزه نفت و گاز است. بنابراین تغییرات نرخ ارز بر این شرکت‌ها به‌طور مستقیم مؤثر است. از طرف دیگر حدود ۸۰ درصد مالیات پرداختی شرکت‌ها مربوط به شرکت‌های حوزه نفت و گاز و حدود ۶۸ درصد از ۵۰ درصد سود ویژه پرداختی نیز مربوط به همین شرکت‌هاست. بنابراین نوسانات نرخ ارز به‌طور غیرمستقیم منابع عمومی دولت را نیز تحت‌تاثیر قرار می‌دهد. ازآنجاکه سود و مالیات شرکت‌ها ناشی از درآمدهای عملیاتی است و مشخص نیست با تغییر نرخ ارز در سمت هزینه‌های آنها چه اتفاقی می‌افتد، بنابراین پرداختن به بودجه شرکت‌ها و محاسبه تأثیر نرخ ارز بر درآمدها و هزینه‌ها مشکل است. بنابراین در ادامه به تغییرات بودجه دولت بر اثر نوسانات نرخ ارز اکتفا می‌کنیم.

خطر تکرار پیش‌خورکردن عواید نفتی

در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ مقدار صادرات ۲/۵ میلیون بشکه در روز، قیمت هر بشکه نفت ۵۵ دلار و نرخ تسعیر ارز سه‌هزارو ۵۰۰ تومان در نظر گرفته شد (البته محاسبات نشان می‌دهد این نرخ سه‌هزارو ۸۰۰ تومان در نظر گرفته شده است). با کسر سهم شرکت ملی نفت و صندوق توسعه ملی، سهم دولت از صادرات نفت و میعانات برابر ۵۳/۵ درصد می‌شود. با درنظرگرفتن فروش فوق سهم دولت از صادرات نفت و میعانات گازی که در ردیف ۲۱۰۱۰۰ بودجه قرار می‌گیرد برابر ۱۰۱ هزار میلیارد تومان می‌شود (با احتساب فروش میعانات به پتروشیمی داخلی). آن‌چیزی که در بودجه تصویب می‌شود، سهم ریالی دولت از صادرات نفت است و فروش فوق تنها برای اطلاع از نحوه محاسبه عدد فوق و راستی‌آزمایی آن اعلام می‌شود اما این فروش تصویب نمی‌شود. معنی این حرف این است که اگر قیمت نفت خام نصف شد اما صادرات نفت کشور دو برابر شد، رقم ۱۰۱ هزار میلیارد تومان مصوب تغییری نمی‌کند و بنابراین وضعیت بودجه نیز تغییری نخواهد کرد. اما اگر مقدار صادرات و قیمت نفت تغییری نکرد اما نرخ تسعیر ارز دو برابر شد، عواید حاصل از صادرات نیز دو برابر می‌شود. در این صورت طبق قانون باید مازاد عواید به حساب ذخیره ارزی واریز شود اما اگر دولت بخواهد از این مازاد استفاده کند، باید لایحه متمم بودجه به مجلس شورای اسلامی تقدیم کند. البته تجربه سال‌های گذشته دولت بدون مجوز مجلس بیش از سقف مجاز و مصوب از منابع عمومی استفاده کرده است. به‌عنوان مثال در برخی سال‌ها عواید نفتی را پیش‌خور کرده (مانند سال‌های ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵) یا بیش از سقف مصوب اسناد خزانه به فروش رسانده است (مانند سال ۱۳۹۶).

دولت ارز نفتی را با کدام نرخ فروخت؟

در سه‌ماهه اول سال جاری ۸۸ هزار میلیارد تومان منابع عمومی حاصل شده که متشکل از ۲۶ هزار میلیارد تومان درآمدهای عمومی (شامل ۲۲ هزار میلیارد تومان مالیات)، ۳۲ هزار میلیارد تومان واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای (که تقریبا به‌طور کامل مربوط به عواید نفتی بوده) و ۲۹ هزار میلیارد تومان واگذاری دارایی‌های مالی بوده است. دولت در این مدت سه‌ماهه ۵۹ هزار میلیارد تومان صرف اعتبارات هزینه‌ای و ۲۳ هزار میلیارد تومان صرف طرح‌های عمرانی کرده است (تفاوت در منابع و مصارف عمومی ناشی از استفاده از تنخواه خزانه است). در بین اجزای منابع عمومی درآمدها ۴۸ درصد، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای ۱۱۹ درصد و واگذاری دارایی‌های مالی ۱۸۰ درصد رقم مصوب محقق شده است. مالیات‌ها نیز ۶۲ درصد و منابع حاصل از نفت و فراورده‌های نفتی ۱۲۷ درصد رقم مصوب محقق شده است. با توجه به گزارش‌های بین‌المللی مقدار صادرات ایران بسیار بیشتر از ۲/۵ میلیون بشکه و قیمت نفت نیز حداقل ۶۵ دلار بوده است. بنابراین افزایش عواید صادراتی دولت از این محل قطعی است اما مشخص نیست که دولت ارز حاصل را به چه قیمتی در بازار به فروش رسانده است؟ (سه‌هزارو ۸۰۰ یا بیشتر). در بین مصارف نیز هزینه‌های جاری ۷۸ درصد، اعتبارات عمرانی ۱۴۳ درصد رقم مصوب عملکرد داشته است. تملک دارایی‌های مالی هم عملکردی نداشته است. افزایش پرداخت‌های عمرانی در سه‌ماهه اول سال هرچند به ظاهر تصویر مثبتی ارائه می‌دهد اما احتمالا این امر ناشی از واگذاری اسناد خزانه به پیمانکاران طرح‌های عمرانی بابت مطالبات آنها در سال‌های قبل بوده است. درصورتی‌که سازمان برنامه‌وبودجه اسناد خزانه به پیمانکاران واگذار کرده باشد، این پرداخت نه در زمره پرداخت‌های عمرانی بلکه باید به‌عنوان بازپرداخت بدهی‌های دولت (در ردیف تملک دارایی‌های مالی) منظور شود.

تلاطم اساسی در نرخ تسعیر ارز

قانون بودجه سال ۱۳۹۷ در سال قبل با فرض تداوم برجام تهیه و تصویب شد. اما در سال جاری و با خروج آمریکا از برجام شرایط تغییر کرده است. چشم‌انداز فروش نفت چندان روشن نیست، درعین‌حال قیمت‌های جهانی نفت افزایش پیدا کرده و نرخ تسعیر ارز دچار تلاطم اساسی شده است. از حیث تأثیر این متغیرها بر بودجه دولت، از یک‌سو عواید ارزی دولت در معرض تهدید قرار گرفته و از سوی دیگر برخی فروض بودجه به‌نفع دولت تغییر پیدا کرده است. با اعمال تغییرات صورت‌گرفته در فروض محاسباتی، بودجه دولت نیز دچار تغییر خواهد شد. منابع عمومی از سه جزء اصلی تشکیل شده و ارقام مصوب آن در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ به شرح زیر است:

- درآمدهای عمومی (شامل مالیات‌ها و عوارض): ۲۱۵ هزار میلیارد تومان
- واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای (فروش نفت و اموال): ۱۰۸ هزار میلیارد تومان
- واگذاری دارایی‌های مالی (فروش اسناد خزانه اسلامی، وام و نظایر آن): ۶۳ هزار میلیارد تومان

بنابراین در مجموع منابع عمومی دولت در سال ۱۳۹۷ برابر ۳۸۶ هزار میلیارد تومان است.

برخی از فروض محاسباتی قانون بودجه که تغییر کرده به شرح زیر است:

- قیمت نفت با بشکه‌ای ۵۵ دلار بسته شد، درحالی‌که قیمت نفت تا به امروز ۶۵ دلار بوده و به نظر می‌رسد تا پایان سال نیز قیمت نفت کمتر از این نباشد.
- نرخ تسعیر ارز در قانون بودجه ۳۸ هزار ریال در نظر گرفته شد، درحالی‌که امسال با نرخ رسمی ۴۲ هزار ریال و غیررسمی بیش از صدهزار ریال است.
- صادرات نفت‌خام و میعانات گازی به میزان ۲/۵ میلیون بشکه در روز در نظر گرفته شده بود اما در ماه‌های ابتدایی سال به بیش از ۲/۷ میلیون بشکه در روز افزایش یافته است.

چنانچه ارقام بودجه را با فروض جدید بازنویسی کنیم، تغییرات بودجه عمومی به شرح زیر است:

- نرخ تسعیر ارز ۴۲ هزار ریال (برای ارز مورد نیاز برای واردات کالاهای ضروری) و قیمت آزاد آن (صدهزار یا هرچه در بازار فروخته شد) منظور شود.
- قیمت نفت ۶۵ دلار برای هر بشکه منظور شود
- صادرات نفت و میعانات گازی:

سناریوی اول: چنانچه برای پنج ماه اول سال معادل ۲/۷ میلیون بشکه در روز، برای دو ماه بعد دومیلیون بشکه در روز و برای پنج ماه آخر سال ۱/۵ میلیون بشکه در روز صادرات در نظر بگیریم به‌طور میانگین ۲/۰۸ میلیون بشکه در روز صادرات برای کل سال خواهیم داشت که نسبت به رقم پیش‌بینی‌شده در قانون با ۴۲۰ هزار بشکه در روز کسری روبه‌رو هستیم. بنابراین دولت با کاهش منابع ارزی در قسمت واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و مازاد ریالی آن روبه‌رو خواهد شد. با اعمال فروض جدید سهم دلاری دولت از عواید حاصل از صادرات نفت از ۲۸/۸ میلیارد دلار به حدود ۲۶/۴۰۱ میلیارد دلار کاهش خواهد یافت. سناریوی دوم: فروض مشابه سناریوی اول و فقط فروش نفت در پنج ماه آخر سال به یک میلیون بشکه کاهش یابد. در این صورت نسبت به رقم پیش‌بینی‌شده در قانون با ۶۲۵ هزار بشکه در روز کسری روبه‌رو هستیم. در این سناریو سهم دلاری دولت از عواید حاصل از صادرات نفت از ۲۸/۸ میلیارد دلار به حدود ۲۳/۷۹۹ میلیارد دلار کاهش خواهد یافت. چنانچه ارز مورد نیاز برای کالاهای اساسی و ضروری حداکثر ۱۸میلیارد دلار باشد، ۱۸میلیارد دلار با نرخ ۴۲ هزار ریال و مابقی با نرخ آزاد صدهزار ریالی محاسبه خواهد شد، در این صورت در سناریوی اول مجموع منابع از محل صادرات نفت‌خام و میعانات سهم دولت ۱۵۹ هزار میلیارد تومان و در سناریوی دوم سهم دولت ۱۲۵ هزار میلیارد تومان خواهد شد. درصورتی‌که دو جزء دیگر منابع عمومی یعنی درآمدهای عمومی و واگذاری دارایی‌های مالی را ثابت در نظر بگیریم، دولت در سناریوی اول ۵۲ هزارمیلیارد تومان و در سناریوی دوم ۲۴ هزار میلیارد تومان منابع مازاد خواهد داشت.

ادامه در صفحه ۶

عنوان	عملکرد ۱۳۹۵	قانون ۱۳۹۶	عملکرد ۱۳۹۶	قانون ۱۳۹۷	عملکرد ۳ماهه ۱۳۹۷
قسمت اول: درآمدها	۱,۴۶۰	۱,۷۴۱	۱,۶۷۶	۲,۱۵۶	۲۶۴
مالیات‌ها	۱,۰۱۵	۱,۱۶۵	۱,۱۵۸	۱۴۲۰	۲۲۶
قسمت دوم: واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای	۷۴۳	۱,۱۹۰	۹۲۳	۱,۰۷۶	۳۲۶
فروش نفت‌خام و میعانات گازی	۷۳۹	۱,۱۳۹	۹۱۹	۱,۰۱۰	۳۲۶
قسمت سوم: واگذاری دارایی‌های مالی	۶۲۷	۵۳۷	۶۰۲	۶۳۰	۲۹۰
منابع عمومی دولت	۲,۸۳۰	۳,۴۶۸	۳,۲۰۰	۳,۸۶۲	۸۸۰
اعتبارات هزینه‌ای (جاری)	۲,۰۷۲	۲,۵۳۸	۲,۴۲۹	۲,۹۳۴	۵۸۸
اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	۴۱۹	۷۱۴	۴۳۹	۶۲۰	۲۲۷
اعتبارات تملک دارایی‌های مالی	۳۳۹	۲۱۶	۳۳۲	۳۰۸	۰
مصارف عمومی دولت	۲,۸۳۰	۳,۴۶۸	۳,۲۰۰	۳,۸۶۲	۸۱۵
نرخ ارز محاسباتی در بودجه (ریال)	–	۳۳,۰۰۰	–	۳,۸۰۰	–
متوسط قیمت هر بشکه نفت (دلار)	–	۵۰	–	۵۵	–
صادرات نفت و میعانات گازی (هزار بشکه در روز)	–	۲,۵۳۰	–	۲,۵۳۰	–
سهم دلاری بودجه از نفت (میلیون دلار)	–	۲۵,۳۰۰	–	۲۷,۰۰۰	–
تراز عملیاتی	-۶۱۲	-۷۹۷	-۷۵۴	-۷۷۸	–
تراز سرمایه‌ای	۳۲۳	۴۷۶	۴۸۴	۴۵۶	–
تراز مالی	۲۸۸	۳۲۱	۲۷۰	۳۲۳	–
سهم مالیات‌ها از منابع عمومی	۳۶	۳۴	۳۶	۳۷	–
سهم عواید نفتی از منابع عمومی	۲۶	۳۳	۲۹	۲۶	–
سهم واگذاری دارایی‌های مالی از منابع عمومی	۲۲	۱۵	۱۹	۱۶	–
سهم هزینه‌های جاری از منابع عمومی	۷۳	۷۳	۷۶	۷۶	–
سهم تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (عمرانی) از منابع عمومی	۱۵	۲۱	۱۴	۱۶	–

مأخذ: بانک مرکزی

خبر

گرانی ۳۶ درصدی خوراک مردم و قدرت خریدی که از بین رفت

● درحالی طبق گزارش مرکز آمار خوراک مردم ۳۶درصد گران شده است که نمایندگان کارگران از برگزارنشدن جلسه شورای‌عالی کار انتقاد دارند. به گزارش تسنیم، در سال‌های اخیر اوضاع معیشتی جامعه دستخوش تغییراتی شده است و افزایش هزینه‌هایی برای تأمین معیشت خانوار اتفاق افتاده که در این بین، شرایط برای زندگی خانوارهای کارگری و گروه‌های کم‌درآمد جامعه، بدتر هم شده است. کارگران در طول چند سال گذشته و به‌ویژه پس از اجرای شتاب‌زده هدفمندی یارانه‌ها، دچار مسائل و مشکلات معیشتی جدی‌تری شده و فاصله بین دستمزد دریافتی نیروی کار و هزینه‌های خانوار به حد غیرقابل‌قبولی رسیده است. مقامات دولتی در واکنش به بروز مسائل شدید معیشتی برای بسیاری از خانوارهای کارگری و کم‌درآمد می‌گویند قبول دارند و تلاش می‌کنند. آنها می‌گویند با ارقام فعلی دستمزد، عملا امکان تأمین هزینه‌های زندگی خود را ندارند و حداکثر قدرت خرید حقوق‌های آنها ۱۰ روز در هر ماه است. این چالش‌های معیشتی در حالی وجود دارد که در گذشته عنوان شده بود یارانه‌های نقدی توان جبران خسارت ناشی از افزایش قیمت‌ها را خواهد داشت اما هرگز چنین نشد. کارشناسان اقتصادی می‌گویند افزایش افسارگسیخته و بی‌هدف قیمت‌های بازار کالاها و خدمات مصرفی خانوار در طول سال‌های گذشته و ادامه آن درحال‌حاضر البته با روند کُندتری نسبت به گذشته، باعث شده است تا درصد خانوارهای زیر خط فقر افزایش یابد. به بیان ساده‌تر، شرایط اقتصادی نامناسب و افت درآمدها باعث شده است تا خانوارهای بیشتری توان خرید خود را از دست دهند و امروز در شرایط دشوار معیشتی قرار بگیرند. امیدعلی پارسا، رئیس مرکز آمار ایران، با بیان اینکه خوراک مردم ۳۶ درصد گران شده است، گفت: آنچه زندگی مردم نمایان می‌کند، تورم ماهانه و نقطه‌به‌نقطه است اما ارزیابی سیاست‌گذاران و دولت مبنی بر تورم ۱۲ماهه است. او افزود: تورم نقطه‌به‌نقطه در شهریور جاری درمقایسه‌با شهریور سال گذشته ۲۶ درصد افزایش داشته که برای خوراک ۳۶ درصد و برای جزئیات و کالاهای بادوام مردم ۷۰ درصد و برای میوه و خشکبار ۷۵ درصد است. افزایش قیمت دلار، سکه و ماشین‌آلات تا زمانی که در دل کالا و خدمات مصرفی نرود، به صورت تورم لحاظ نمی‌شود.